

3.5 H.C. Ørstedværket

Produktionens København: Det monumentale vekselstrømsværk, der forsyne Københavns nye bydele.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter værket med samtlige bygninger og anlæg, herunder kajen ved Belvederekanalen.

Begrundelse

H.C. Ørstedværket fortæller historien om den teknologiske udvikling inden for energiforsyningen, og om storbyens udvikling med et kraftigt stigende elektricitetsbehov. Værkets elektricitetsproduktion var af væsentlig betydning for bydannelse og infrastruktur i industrisamfundet, og det er med sin dramatiske fremtoning et vartegn i Sydhavnen. H.C. Ørstedværket er et af Slots- og Kulturstyrelsens 25 nationale industriminder.

Danmarks første store elværk

Københavns elektricitetsforsyning var fra etableringen i 1892 baseret på jævnstrøm, der havde en begrænset transportafstand, og byens tre første elværker forsyne derfor hvert et mindre område. I takt med byudviklingen og kommunens udvidelse i 1901 blev det nødvendigt at forsyne et stadigt større område, hvilket blev muligt i 1920 med indvielsen af Danmarks første store elværk, H.C. Ørstedværket, opført af Københavns Kommune. Værkets vekselstrømteknologi gjorde det muligt at transportere strøm over større afstande, og H.C. Ørstedsværket kunne derfor bygges i stor afstand af byen på en opfyldt grund ved Kalvebod Strand, hvor der var adgang til kølevand og infrastruktur til transport af kul og olie. H.C. Ørstedsværket er fortsat i funktion, dog baseret på naturgas.

Værkets bygninger

H.C. Ørstedværkets bygninger er med deres markante skala, velproportionerede facader og klassiske detaljering fremtrædende for periodens industriarkitektur. Det knopskudte bygningskompleks omfatter bl.a. kedelbygningen med de høje skorstene, som leder damp til den lange generatorbygning, hvorfra vekselstrømmen transformeres til høj spænding i den ligeledes lange transformatorbygning. Hertil kommer diverse administrationsbygninger foruden den tre etager høje reservemotorbygning fra 1934, hvor en stor B&W-dieselmotor blev anvendt som reservemotor i tilfælde af nedbrud eller strømsvigt. Bygningskompleksets fortrinsvis rektangulært opdelte facader, gennemgående materialebrug og højrøde farvesætning sikrer et arkitektonisk helhedspræg.

Bærende bevaringsværdier

- Bygningskompleksets bebyggelsesstruktur med parallelle bygningskroppe forbundet af gangbroer samt vinkelret placerede fritliggende bygninger.
- Værkets bebyggelse, herunder det arkitektoniske helhedspræg med opdelte facader i fortrinsvis højrød malet beton, rød tegl og klassisk detaljering, samt yngre tilføjelser med facader i stålplader.
- Værkets markante skorstene.

Sårbarhed

Kulturmiljøet er sårbart over for ny bebyggelse, der ikke underordner sig værkets skala og dermed undergraver værkets virkning som vartegn. Værket er sårbart overfor nedrivninger, om- og tilbygninger, som svækker bygningsanlæggets knopskudte karakter og bygningernes individuelle udtryk.

Nuværende sikring

- En række bygninger er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen.
- Kulturmiljøet er omfattet en lokalplan, der udpeger størstedelen af værket som bevaringsværdigt.

Udviklingsmuligheder

Kulturmiljøet er delvist bebygget. Omkring værkets eksisterende bygninger er der mulighed for at opføre ny bebyggelse. Nybyggeri skal underordne sig værkets skala og tilpasses værkets karakter i farver og materialer.

Lignende eksempler

Svanemølleværket.

